

เรื่องพิเศษ

(https://mgronline.com/onlinesection/1014/start=0)

หน้าหลัก (https://mgronline.com) / Online Section (https://mgronline.com/onlinesection)

/ เรื่องพิเศษ (https://mgronline.com/onlinesection/1014/start=0)

ASEAN Justice Innovation 2023 พลักดันให้ไทยใช้คะแนน “ตัวชี้วัดหลักนิติธรรม”

เผยแพร่: 16 ส.ค. 2566 23:34 ปรับปรุง: 16 ส.ค. 2566 23:34 โดย: ผู้จัดการออนไลน์

“ASEAN Justice Innovation 2023 - งานนวัตกรรมเพื่อความยุติธรรมแห่งอาเซียน” TIJ จับมือ World Justice Project พลักดันให้ไทยใช้คะแนน “ตัวชี้วัดหลักนิติธรรม” เป็นเครื่องมือปฏิรูปหลักนิติธรรมและกระบวนการยุติธรรม

รายงานพิเศษ

หลักนิติธรรม (Rule of Law) ถูกจัดเป็นหนึ่งในเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (SDGs) ที่จะใช้ไปถึงปี พ.ศ. 2573 ภายใต้ความเชื่อที่ว่า หากสังคมใดขาดการยึดหลักนิติธรรมเป็นพื้นฐานในการพัฒนา จะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอื่นๆ ได้ เพราะหลักนิติธรรม คือ เครื่องมือพื้นฐานที่จะช่วยจำกัดการใช้อำนาจของรัฐให้ไม่มีอำนาจเหนือประชาชน

จากผลคะแนน “ดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรม” (Rule of Law Index) ที่ถูกคิดค้นขึ้นโดย องค์กร World Justice Project (WJP) ซึ่งทำการวัดและจัดลำดับหลักนิติธรรมทั่วโลกมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 ได้เปิดเผยผลคะแนนการวัดหลักนิติธรรมของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2565 พบว่า ประเทศไทยได้ 0.50 คะแนน เป็นอันดับที่ 80 จาก 140 ประเทศทั่วโลก เป็นอันดับที่ 10 จาก 15 ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก และเป็นอันดับที่ 25 จาก 42 ในกลุ่มประเทศรายได้ปานกลางระดับสูง หรือ upper middle income โดยแม้คะแนนของประเทศไทยจะไม่ลดลง แต่มีอันดับต่ำลงเรื่อยๆ

ตัวชี้วัดหลักนิติธรรมที่ WJP นำมาใช้ แบ่งเป็น 8 ปัจจัยใหญ่ๆ คือ การควบคุมอำนาจของรัฐบาล (Constraints on Government Powers) การปราศจากการคอร์รัปชัน (Absence of Corruption) การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Government) สิทธิขั้นพื้นฐาน (Fundamental Rights) ระเบียบและความมั่นคง (Order and Security) การบังคับใช้กฎหมาย (Regulatory Enforcement) กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง (Civil Justice) และกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice)

ทายาทโต้วนน-บุชายัญญู ครุกายแก้ว

วาทย์ที่ออกจับตาพิเรนทร์ วิจารย์หนัก ‘ครุกาย
โพสต์ที่สังเวชหมา-แม แก้ว’ ฆ่าหมา-แมวบุชา
นักวิชาการ-เตือนสติ ยัญญู ทายาทต้นตำรับ
สังคมเรียนรู้ความเชื่อ ออกโรงโต้ไม่มีวิธีนี้
ขณะที่มูลนิธิวอตซ์ดีออกฯ
จับตาเข้ม □ อ่านต่อหน้า 11

●ครุกายแก้ว □ ต่อจากหน้า 1

พบคนโพสต์รูปบุชายัญญูล้วนเป็นเฟซ
อวตารไม่แสดงตัวตนจริง นักวิชาการแนะ
ให้ศึกษาเรียนรู้สิ่งทีควรเชื่อถือศรัทธา
ซึ่งช่วงที่เกิดปัญหาความวุ่นวายทางการเมือง
สังคม และเศรษฐกิจ จนคนรู้สึกขาด
หลักประกันความมั่นคง

★ แฉลัทธิบุชายัญญู ‘ครุกายแก้ว’

จากกรณีบรรพบุรุษรูปปั้น “ครุกาย
แก้ว” ขนาดใหญ่ลักษณะของผู้บำเพ็ญกึ่ง
มนุษย์กึ่งนก เล็บยาว ตาแดง มีปีกด้านหลัง
มีเขี้ยวสีทองสื่อถึงนกการเวก รูปปั้นองค์
ปฐมครุกายแก้วถูกสร้างเป็นไปตาม
จินตนาการของนายสุชาติ รัตนสุข
ผู้เชี่ยวชาญด้านการตั้งศาลเทพเจ้า ดิด

สะพานลอย บน ถ.รัชดาภิเษก ในช่วงเวลา
เร่งด่วน เมื่อเช้าวันที่ 9 ส.ค.ที่ผ่านมา
ระหว่างขนส่งไปติดตั้งบริเวณ โรงแรมแห่ง
หนึ่งที่แยกรัชดา-ลาดพร้าว เนื่องจากความ
สูงของรูปปั้น ไม่พื่นท้องสะพานซึ่งเหลือ
ไปเพียง 2 ซม. ส่งผลให้การจราจรกลายเป็น
อัมพาตยาวไปถึงสะพานพระราม 7 จน
กลายเป็นข่าวฮือฮา เกิดกระแสวิพากษ์
วิจารณ์ในมุมต่างๆ มากมาย

ล่าสุด เมื่อวันที่ 16 ส.ค. “ครุกายแก้ว”
กลายเป็นข่าวอีกครั้ง เมื่อมูลนิธิวอตซ์ดีออก
ไทยแลนด์ Watchdog Thailand Founda-
tion - WDT โพสต์ภาพและข้อความบน
เฟซบุ๊กของมูลนิธิ เมื่อวันที่ 15 ส.ค.ที่
ผ่านมา ระบุว่า กำลังเป็นประเด็นร้อน ข่าว
ลัทธิกายแก้วใช้ลูกหมาลูกแมวมานุชายัญญู
ประชาชนคนรักสัตว์แห่งข่าวและโพสต์
ที่เกี่ยวข้องกับข้อสงสัย จริงหรือไม่ที่

◀ **แรงงาน** - คนงานเร่งปรับพื้นที่และตกแต่งบริเวณศาลาที่ตั้งรูปปั้น
ครุกายแก้ว หน้าโรงแรมเดอะบাজার รัชดาภิเษก กทม. ท่ามกลางเสียง
วิพากษ์วิจารณ์ถึงกระแสความเชื่อถือศรัทธาเรื่องครุกายแก้วที่กำลังร้อนแรง
ในสังคม เมื่อวันที่ 16 ส.ค.

บรรดาศิษยานุศิษย์ลัทธิกายแก้ว ตระเวนขอรับลูกหมากูแมวมาบูชาัญญ ตามความเชื่อของลัทธิ

WDT กำลังตรวจสอบเรื่องนี้ ขอประชาชนคนรักสัตว์อย่าเพิ่งตระหนกตกใจ เหตุแต่ละโพสต์ล้วนใช้ชื่อเฟชชวตารกันทั้งนั้น อย่างไรก็ตามมูลนิธิขอให้ประชาชนตระหนักและใช้วิจารณญาณ ในการที่จะบูชาสิ่งใดๆ ตามความเชื่อไม่ให้ผิดกฎหมายทารุณกรรมสัตว์ ประชาชนท่านใดมีเบาะแสหรือพยานหลักฐานและพยานบุคคลที่ตรวจสอบได้ รบกวนติดต่ออินบ็อกซ์ของมูลนิธิ เราจะดำเนินการตรวจสอบเรื่องนี้ไปด้วยกันนะครับ

★ นักวิชาการชี้จุดเชื่อมโยง

ขณะที่ ศ.พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ นักวิชาการชื่อดัง ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ และอดีตปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โพสต์เฟชบุ๊กให้ความเห็นว่า ที่กราบไหว้กันอยู่นี้ มองในทางศิลปะก็สอบไม่ผ่านแน่ จะว่าเป็นมนุชย์ก็เห็นจะไม่ใช่จะเป็นสัตว์ก็ไม่เชิง ผมยังนึกไม่ออกว่าการไปบูชารูปปั้นอย่างนี้จะป็นสวัสดิมงคลได้อย่างไร แถมเกรงว่าจะเกิดผลตรงกันข้ามเสียด้วยซ้ำ สำหรับประเพณีบ้านเมืองสถานการณ์อย่างนี้คล้ายกับที่คนแต่โบราณท่านพูดว่า ฝ่ปีกี่จะวิ่งมาสิงเมือง

ด้าน ดร.วิราวรรณ นฤปิติ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ผู้แปล “เทวา มนตรา คาถา เกจิ : ไสยศาสตร์สมัยใหม่” เผยถึงพลังศรัทธา “ครุทายแก้ว” ว่า น่าจะเป็นเรื่อง “ป๊อปคัลเจอร์” มากกว่า วงเล็บย่อยอีกว่า “เกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ” ที่นำเรื่องบูชา สิ่งศักดิ์สิทธิ์มาเชื่อมโยงจินตนาการกับเรื่องเล่าผูกโยงให้เป็นเรื่องเทพเทวคาถาที่บันลือความมั่งคั่ง ความโรคลึกให้กับคนที่กราบไหว้

ดร.วิราวรรณกล่าวว่า กระแสป๊อปคัลเจอร์ช่วงนี้นิยมบูชาเครื่องรางของคลัง เพื่อความร่ำรวย โชคลาภ ทรัพย์สินเงินทอง อาชีพ คู่ครอง กำลังเป็นที่นิยม จึงคล้ายกับมาผสม ผูกโยงกับเรื่องเล่า สามารถเป็นไปได้ทั้งหมด จินตนาการออกมาเป็นรูปร่างหน้าตาแบบนี้ เป็นผู้ชายตัวใหญ่ มีปีก มี

เขี้ยว ฉะนั้น กรณีที่เล่าต่อๆ กันว่า พระชุกงศ์รูปหนึ่งไปทำสมาธิที่ปราสาทนครวัดนครทม ประเทศกัมพูชา ต่อมาได้มอบ “ครุทายแก้ว” ให้กับลูกศิษย์ กระทั่งมีการวาดภาพและหล่อขึ้นมาเป็นรูปร่างดังปัจจุบัน มองว่าคนที่เชื่อเรื่องนี้อาจนำมาเชื่อมโยงกันเอง เพราะยุคพระนเรศวร ก็นับถือศาสนาพุทธมหายาน และไม่ค่อยมีร่องรอยเรื่องแบบนี้เท่าไร

“ส่วนตัวมองว่าไม่เสียหายหากมีการสร้างความเชื่อ หรือเทพเทวองค์ใหม่ เป็นเรื่องปกติ เหมือน “ครุทายแก้ว” เพิ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น คล้ายกับในอดีตที่เราเคารพ นิยมบูชา “จตุคามรามเทพ” เป็นไปตามยุคสมัยที่อาจลืมนึกไปเมื่อเกิดจินตนาการใหม่ หรือเหมาะสมกับยุคสมัยมากกว่า ในอนาคตอาจเกิดขึ้น อาจมีครุทายอื่นๆ มาแทน คิดว่าไม่แปลกใจและไม่ใช่เรื่องเสียหาย ถ้ามองในเชิงวัฒนธรรมก็เป็นความนิยมในช่วงเวลานั้นๆ” ดร.วิราวรรณกล่าว

★ เชื้ออภินิหารที่กว่าเรื่องจริง

ส่วนศ.พิพัฒน์ กระแจะจันทร์ อาจารย์คณะศิลปศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์ มองลึกกว่าประเด็นที่ว่าใช่หรือไม่ใช่ จริงหรือไม่จริง ว่า หากแต่วิเคราะห์ถึงมุมมองของสังคมไทยที่มัก “ข้ามข้อเท็จจริง” เมื่อสิ่งนั้นถูกเรียกว่า “ความเชื่อ” นำไปสู่คำถามสำคัญว่าทำไมอยู่ จึงเกิดปรากฏการณ์ในทำนองนี้ในช่วงเวลานี้ ถึงครุทายแก้วไม่ได้เป็นเทพ ไม่ใช่ครูของพระเจ้าชยุรวัฒน์ 7 ไม่ได้ศักดิ์สิทธิ์พระเจ้าสุรชวรมัน (สุริยวรมัน) ที่ 2 ถ้าอ้างอิงมาจากภาพสลักที่นครวัด แท้จริงมีสถานะเป็นท้าวพาณอสุรเท่านั้นก็ตาม

แต่สังคมไทยที่ผ่านมามีเห็นได้ว่า เมื่อเป็นเรื่องความเชื่อแล้วมักข้ามข้อเท็จจริงไป เพราะบางอย่างถ้ากลุ่มเครือข่ายช่วยทำให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์มากกว่าด้วยมีความลึกซึ้งที่ซ่อนอยู่ แต่ในขณะที่เดียวกัน สิ่งศักดิ์สิทธิ์ก็จำเป็นต้องมีเรื่องเล่า (narrative) ที่ช่วยทำให้อำนาจของสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้นสูงเด่นขึ้น ดังนั้น จึงต้องผูกโยงเรื่องราวเข้ากับสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ บุคคลที่ยิ่งใหญ่ หรือกระทั่งเล่าถึงอำนาจพิเศษเหนือมนุษย์

เป็นต้น ดังนั้น ในหมู่คนที่เชื่อ ข้อเท็จจริงอาจไม่ใช่เรื่องสำคัญมาก เมื่อเทียบกับความศักดิ์สิทธิ์ ดังนั้น ต่อให้ประวัติของครุทายแก้วมีจริง ก็อาจไม่สำคัญเท่ากับความศักดิ์สิทธิ์อย่างตำนาน

“ไม่ว่าครุทายแก้วจะศักดิ์สิทธิ์อย่างไร จะต้องถวายเป็นน้ำแดงหรือไม่ ถ้าถามสำคัญในเวลานี้ก็คือ ทำไมอยู่ๆ จึงมีกลุ่มคนที่ศรัทธาและนับถือกันในระดับหนึ่ง เหตุการณ์ทำนองเดียวกันนี้หลายคนคงจำได้ว่าเมื่อหลายปีก่อนนั้นเคยเกิดปรากฏการณ์ร่างทรง เคยเกิดปรากฏการณ์จตุคามรามเทพ ปรากฏการณ์ความเชื่อพวกนี้มักเกิดในช่วงที่เกิดปัญหาความวุ่นวายทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ หรือในช่วงแห่งการเปลี่ยนแปลงที่คนในสังคมรู้สึกขาดหลักประกันความมั่นคง สิ่งเหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่ทำให้ครุทายแก้วจึงกลายเป็นกระแสในสังคมได้ในขณะนี้” ศศ.พิพัฒน์ระบุ

★ ถัดต้นตอบูชาัญญสัตว์

รายงานข่าวแจ้งว่า กรณีกระแสการใช้ลูกสุนัขลูกแมวบูชาัญญครุทายแก้ว มาจากเพจเฟชบุ๊กชื่อ “ลูกศิษย์ครุทายแก้ว บรมครูผู้เรืองเวทย์” อ้างว่า การบูชาครุทายแก้วต้องบูชาัญญด้วยลูกแมว 19 ตัว โดยใช้วิธีกรอกน้ำยาล้างห้องน้ำและฝังดินทั้งเป็นตามข้อมูลในเฟชบุ๊กของเพจดังกล่าว ก่อนหน้านี้ชี้ชื่อว่า “เด็กหาควัดได้ อุบลแก้ว” เริ่มสร้างกลุ่มเมื่อวันที่ 19 พ.ค. 2565 และเพิ่งเปลี่ยนชื่อเป็น “ลูกศิษย์ครุทายแก้ว บรมครูผู้เรืองเวทย์” เมื่อวันที่ 10 ส.ค.ที่ผ่านมา หลังเหตุการณ์รูปปั้นครุทายแก้วติดสะพานลอยได้เพียงวันเดียวเท่านั้น ความเคลื่อนไหวในเพจดังกล่าวมีผู้เข้าไปโพสต์รูปสุนัขและแมว พร้อมข้อความระบุเตรียมนำไปบูชาัญญ จนเกิดวิวาทะกับบรรดาผู้รักสัตว์ที่เข้าไปเขียนคอมเมนต์

วันเดียวกันที่เทวาลัยพระพิฆเนศ บางใหญ่ ต.เสาธงหิน อ.บางใหญ่ จ.นนทบุรี สถานที่ตั้งรูปปั้นครุทายแก้วขนาดเท่าคนจริงให้ผู้คนที่มีความเชื่อเดินทางมาสักการะได้ 24 ชั่วโมง มานานกว่า

4 ปี นายณัฐวุฒิ รัตนสุข อายุ 42 ปี ผู้ก่อตั้งเทวาลัยพระพิฆเนศบางใหญ่ เผยว่า ก่อตั้งเทวาลัยพระพิฆเนศบางใหญ่ ขึ้นเมื่อวันที่ 20 ส.ค.62 วัตถุประสงค์หลักเพื่อสืบต่อเจตนารมณ์บรมครูอาจารย์สุชาติ รัตนสุข ผู้ก่อตั้งเทวาลัยพระพิฆเนศ ห้วยขวาง พระศรีมูรติที่แยกราชประสงค์ เศรษฐีชุมพรที่ธนาคารกสิกรไทยสำนักงานใหญ่ ในฐานะที่เป็นหลานของอาจารย์สุชาติได้ร่ำเรียนสืบทอดวิชาต่อมาจากอาจารย์สุชาติ ไม่ต้องการให้วิชาเหล่านี้สูญหายไป

นายณัฐวุฒิกล่าวว่า ที่มาของครุทายแก้ว เกิดจากพระสงฆ์รูปหนึ่งที่ จ.ลำปาง นิ่งกรรมฐานที่นครวัด ประเทศกัมพูชา พบกับดวงจิตของครุทายแก้วจากนั้นเป็นครุทายแก้วติดตัวกลับมาด้วย ก่อนรูปปั้นดังกล่าวจะตกไปอยู่กับ อ.ฉวี มลิทินทจินดา แล้วตกทอดมาสู่ อ.สุชาติอีกทอดหนึ่ง ซึ่ง อ.สุชาตินำรูปปั้นเก็บไว้ที่สำนักย่านบางพลัดมานานกว่า 40 ปี ต่อมา อ.สุชาตินิมนต์เห็นรูปปลัดขันธ์ รูปร่างของครุทายแก้ว จึงให้ช่างปั้นรูปเหมือนครุทายแก้วตามแบบที่นิมนต์เห็นในปางยืนเป็นปฐมต้นแบบก่อนจะมาสร้างเป็นปางนั่งในภายหลัง

★ ต้นตำหรับชี้ครุไม่ชอบของสด

“ผมในฐานะหลานของ อ.สุชาติ ศึกษาเรียนรู้หลักต่างๆ มาจาก อ.สุชาติ ซึ่งเป็นต้นสายของการบูชาครุทายแก้ว ท่านกำชับเตือนเอาไว้ว่า ห้ามเด็ดขาด อย่างนำของสดไปไหว้บูชาครุทายแก้ว ให้นำแต่ผลไม้ ดอกไม้ ขนมหวาน หรือทองคำไปไหว้สักการะเท่านั้นพอ ไม่มีของสดหรือของมีเงินเมาใดๆ ท่านสั่งห้ามไว้เด็ดขาด ที่ผ่านมาจะเป็นที่ทราบกันดีในกลุ่มผู้นับถือครุทายแก้วที่มีอยู่ประมาณ 300-400 คนว่า ครุทายแก้วไม่ชอบของสด การตั้งโต๊ะทำพิธีจึงใช้วิธีจำลองขนมหรือถั่วต่างๆ ให้เป็น

รูปของสดต่างๆ แทน ทั้งหัวหมู ไก่ เป็ด กุ้ง เป็นต้น จนกระทั่งเมื่อเริ่มมีกลุ่มผู้ศรัทธาเพิ่มขึ้น อ.สุชาติจึงตัดสินใจนำรูปปั้นครุทายแก้วออกไปตั้งให้ผู้ที่เลื่อมใสศรัทธาได้กราบไหว้ที่แรกคือที่เทวาลัยพระพิฆเนศห้วยขวางและที่อาเขต” ผู้ก่อตั้งเทวาลัยพระพิฆเนศบางใหญ่ กล่าว

นายณัฐวุฒิกล่าวอีกว่า ประเด็นที่มีผู้คนในโซเชียลไปแนะนำว่าให้นำสุนัขหรือแมวไปบูชาัญครุทายแก้วนั้น เป็นความเชื่อที่ผิดเพราะจากที่ศึกษากับอ.สุชาติมาไม่เคยทำพิธีบูชาด้วยของสดแม้แต่อย่างเดียว การจะบูชาครุทายแก้วไม่จำเป็นต้องไปเบียดเบียนชีวิตใครก็สามารถขอพรได้แล้ว แต่นี้แค่เริ่มต้นก็ไปทำกรรมแล้วไม่เป็นมงคล แล้วจะไปปรับสิ่งที่ไม่เป็นมงคลได้อย่างไร ขอฝากไปถึงคนที่คิดวิธีดังกล่าวด้วยในฐานะคนต้นสาย เพราะที่ผ่านมามันกราบไหว้บูชามา 3-4 ปีแล้ว ไม่ใช่เพิ่งมาทำตามกระแสในตอนี้ การบูชาครุทายแก้วต้องบูชาให้ถูกต้อง ต้องมากราบไหว้ท่านด้วยความศรัทธา

★ ดึงอย่าทำพิธีนทร์

“ท่านไม่ใช่เทพและไม่ใช่อสูร เพราะชื่อของท่านก็บอกอยู่แล้วว่าเป็นครู และยังเป็นครูที่ อ.สุชาติท่านนับถือเป็นครูของท่านอีกองค์ ซึ่งในแต่ละปี อ.สุชาติเองก็จะปั้นรูปบูชาครูต่างๆ ของท่านออกมาปีละองค์ ดังนั้นเมื่อต้นสายยังไม่ไหว้ของสดเลย ก็อย่าไปพิธีนทร์ก็อะไรเองขึ้นมา ให้ทำตามแบบที่เขาปฏิบัติกันมาเท่านั้น ครุทายแก้วไม่ได้ต้องการอะไรจากเรานอกจากสัจจะเท่านั้นที่เป็นเรื่องสำคัญตาม อ.สุชาติบอกไว้ ส่วนกระแสวัตถุมงคลของครุทายแก้วที่กำลังมีราคาสูงขึ้นไปมากนั้น ตนเชื่อว่าวัตถุมงคลของครุทายแก้วจะรุ่นเก่าหรือรุ่นใหม่ก็ล้วนแต่มีความศักดิ์สิทธิ์

เท่ากัน และยืนยันว่าทางต้นสายนี้ไม่มีการปั่นราคาวัตถุมงคลให้ขึ้นราคาไม่ใช่วิธีการของสายนี้” นายณัฐวุฒิกล่าว

ส่วนกรณีกระแสโจมตีครุทายแก้วที่บ้างบอกว่าไม่มีในประวัติศาสตร์หรือเป็นตัวเวตาล นายณัฐวุฒิกล่าวว่า เรื่องบางสิ่งบางอย่างต้องลองเปิดใจดูก่อน บางเรื่องเป็นปัจจัยตั้งที่รู้ได้เฉพาะตน ไม่ขอไปก้าวล่วงครูบาอาจารย์ของใคร เพราะเชื่อว่าทุกคนก็ย่อมมีครูบาอาจารย์ที่เคารพนับถือกันทุกคนอยู่แล้ว อย่างองค์พระพิฆเนศเองหรือพระพรหมก็ดี ตามว่าเคยมีใครเห็นตัวเป็นๆ ของท่านไหม ทุกอย่างอยู่ที่ความศรัทธาและความเชื่อของบุคคล แต่ความเชื่อและความศรัทธานั้น ไม่ได้ไปเบียดเบียนชีวิตใคร เรามีสิทธิศรัทธาในความเชื่อของเราเอง ยืนยันตรงนี้ว่าครุทายแก้วคือครูบาอาจารย์ เวตาลคือเวตาล ครุทายแก้วคือครุทายแก้ว อย่าเอาไปเหมารวมกัน